

DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS-
OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 76 L

(2012–2013)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endring i lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven)

*Tilråding fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet 15. mars 2013,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet foreslår en endring i lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven).

Markedsføringsloven § 18 første ledd inneholder en bestemmelse som forbyr kjøpsbetingete konkurranser. Denne bestemmelsen er problematisk i forhold til direktiv om urimelig handelspraksis (direktiv 2005/29/EU) artikkel 5 som er innlemmet i EØS-avtalen. Bestemmelsen foreslås derfor opphevet.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Gjeldende rett

Markedsføringsloven § 18 første ledd har følgende ordlyd:

*Det er forbudt i næringsvirksomhet å søke å fremme omsetningen av ytelser ved å iverksette utlodninger, konkurranser eller lignende for forbrukerne dersom deltakelse forutsetter kjøp eller motytelse. Forbudet gjelder ikke fordeling av premier for oppgaveløsnin-
ger eller iverksetting av konkurranser i mediene.*

Formålet med bestemmelsen er å hindre at konkurranser, utlodninger og lignende skal virke som salgsfremmende tiltak ved at forbrukernes deltakelse er avhengig av kjøp eller motytelse. Forbudet betyr eksempelvis at næringsvirksomheter ikke kan utlyse en konkurranse som pålegger en kjøpsplikt for å kunne bli med i trekningen av en ytelse, for eksempel en ipad eller en reise. Særlig barn og unge kan la seg friste av kjøpsbetingete konkurranser, utlodninger og lignende salgsfremmende tiltak.

2.2 Norsk rett og direktivet om urimelig handelspraksis

Urimelig handelspraksis er regulert i direktiv 2005/29/EU om urimelig handelspraksis. Dette er innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i markedsføringsloven.

Artikkel 5 i direktivet hjemler forbud mot urimelig handelspraksis, mens artiklene 6, 7 og 8 er særbestemmelser om typetilfeller av urimelig praksis (dette gjelder henholdsvis villedende og aggressiv handelspraksis). Hvorvidt en handelspraksis er urimelig skal bero på en konkret skjønnsmessig vurdering av markedsføringstiltaket. Artikkel 5 suppleres av en liste over handelspraksis som skal anses urimelig under alle

omstendigheter, uten at det foretas en individuell vurdering, en såkalt "svarteliste". Direktivet er et totalharmoniseringsdirektiv. Dette innebærer at man ikke har anledning til for eksempel å utvide "svartelisten".

Kjøpsbetingete konkurranser, utlodninger og lignende faller ikke inn under noen av punktene i "svartelisten". Et generelt forbud mot kjøpsbetingete konkurranser, utlodninger og lignende, uten en individuell vurdering, er derfor uforenlig med direktivet om urimelig handelspraksis. Dette ble fastslått i en avgjørelse av EU-domstolen i sak C-304/08 *Plus Warenhandelsgesellschaft* mot Tyskland. Domstolens klare konklusjon var at et generelt nasjonalt forbud mot kjøpsbetingete konkurranser strider mot EU-direktivet. Hvorvidt en kjøpsbetinget konkurranse er urimelig må vurderes individuelt for hvert enkelt tilfelle i henhold til de generelle bestemmelser om urimelig handelspraksis, herunder om handelspraksisen er villedende eller aggressiv.

Det norske forbudet i markedsføringsloven § 18 første ledd er i realiteten identisk med det tyske regelverket (*Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG) vom 3. Juli 2004 Kapitel 1. Allgemeine Bestimmungen Paragraf 4 (6). Beispiele unlauterer geschäftlicher Handlungen*) som EU-domstolen vurderte å være i strid med direktivet. Det er også flere andre dommer i EU-domstolen som på tilsvarende måte sier at generelle forbud mot salgsfremmende tiltak ikke står seg mot direktivet.

Selv om Norge ikke er bundet av EU-domstolens avgjørelser, og således ikke forpliktet til å endre norsk regelverk grunnet dommen, er både EFTAs overvåkningsorgan (ESA) og EFTA-domstolen forpliktet til å legge vekt på slike dommer. Ettersom dommen i EU-domstolen er svært klar, må det antas at EFTA-domstolen ville komme til samme resultat dersom ESA anlegger sak mot Norge.

Direktivet var gjennomført i medlemsstatene i begynnelsen av 2010. Etter det departementet erfarer, er det ingen medlemsstater som lenger har generelle forbud mot kjøpsbetingete konkurranser, utlodninger og lignende. Etter EU-domstolens sak mot Tyskland (*Plus Warenhandelsgesellschaft*), har Tyskland også innrettet seg. Danmark hadde et forbud mot slike konkurranser. Det ble opphevet og erstattet av spesifikke informasjonskrav. Disse anses imidlertid også av EU-kommisjonen å være uforenlig med direktivet.

3 Departementets vurdering

Departementet anser at det i utgangspunktet er klare fordeler med å ha et generelt forbud mot kjøpsbetingete konkurranser. På den annen side har uklarhet rundt forbudets gyldighet medført at det i praksis nesten aldri brukes som selvstendig rettslig grunnlag for Forbrukerombudets tilsyn og håndheving. Samtidig er det slik at andre bestemmelser i loven, som for eksempel forbudet mot villedende markedsføring, kan anvendes når lovligheten av kjøpsbetingete konkurranser vurderes. Til dette kommer at når målgruppen for handelspraksisen er barn og unge, skal det tas hensyn til dette i vurdering av om et tiltak er "urimelig". Forbrukerombudet har utarbeidet en veiledning om handelspraksis overfor barn og unge, som blant annet omtaler konkurranser og tilgift.

Forbrukerbeskyttelse ved denne type markedsføringstiltak vil etter dette ivaretas av de generelle reglene, men etter en konkret vurdering fra sak til sak.

Departementet har etter en nærmere vurdering av bestemmelsen i § 18 første ledd, blant annet i lys av nyere rettspraksis, kommet til at den bør oppheves.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

En oppheving av forbudet mot kjøpsbetingete konkurranser, utlodninger og lignende vil ikke medføre økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

5 Merknader

Bestemmelsen i § 18 første ledd oppheves, slik at det ikke lenger skal være et generelt forbud mot kjøpsbetingete konkurranser, utlodninger m.v.

Annet ledd i § 18 opprettholdes. Denne bestemmelsen skal sikre at vilkårene for å benytte seg av tilbudet er klare og lett tilgjengelige for forbrukerne. Bestemmelsen lyder: *Næringsdrivende som i markedsføring tilbyr forbrukerne en tilleggsfordel eller en mulighet for å oppnå en slik fordel, eksempelvis i form av rabatter, gaver, deltakelse i konkurranser eller spill, skal sikre at vilkårene for å benytte seg av tilbudet er klare og lett tilgjengelige for forbrukerne.*

Ved vurdering av kjøpsbetingete konkurranser mv. vil også lovens øvrige bestemmelser, som blant annet forbudet mot urimelig handelspraksis

i § 6 og bestemmelsene om villedende handelspraksis i §§ 7 og 8 komme til anvendelse. Bestemmelsen i § 20 gir ytterligere kriterier for vurderingen etter § 6 når en handelspraksis er særskilt rettet mot barn.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endring i lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven).

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endring i lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til endring i lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven)

I

I lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv., gjøres følgende endring:

§ 18 skal lyde:

Næringsdrivende som i markedsføring tilbyr forbrukerne en tilleggsfordel eller en mulighet

for å oppnå en slik fordel, eksempelvis i form av rabatter, gaver, deltakelse i konkurranser eller spill, skal sikre at vilkårene for å benytte seg av tilbudet er klare og lett tilgjengelige for forbrukerne.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Trykk: AS O. Fredt Amesen. Mars 2013

241491